

**T.C.**  
**HAKİMLER VE SAVCILAR YÜKSEK KURULU**  
**GENEL SEKRETERLİĞİNE**  
**ANKARA**

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesinin 05/09/2013 tarihli ve 1654 sayılı kararı ile Leonardo Da Vinci hareketlilik Projesi kapsamında çarpaz sorgu konusunda iyi uygulamalara sahip Avrupa ülkelerinin ziyaret amacıyla 06-12 Ekim 2013 tarihleri arasında Almanya'ya düzenlenen geziye katılmış olmam nedeniyle aşağıdaki hususları tespiti değer bularak raporlamış bulunmaktayım.

Buna göre;

1-) Augsburg Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi ve Türk Hukuku Araştırmalar Merkezi Başkanı olarak görev yapan Doç. Dr. Erhan TEMEL'den Almanya'daki hukuk eğitimine ilişkin ve yine Hukuk Fakültesi Öğretim üyelerinden Doç. Dr. Isabell KRATZER'den Alman ceza hukukuna ilişkin bilgiler aldık. Doç. Dr. Isabell KRATZER daha ziyade Alman ceza hukukunun genel hükümler bölümüne ilişkin bilgi verdi. Aldığımız bu bilgilerden Türk ve Alman hukuk sisteminde Ceza Hukukunun genel hükümlerinin her iki hukuk sisteminin kara avrupa hukuk sistemi yapısına dahil olması sebebiyle çok benzer olduğunu gördük.

Doç. Dr. Erhan TEMEL'den Almanya hukuk eğitim sistemine ilişkin aldığımız bilgilerden Türk hukuk eğitim sisteminden bazı farklılıkların olduğunu gördük. Almanya'daki hukuk fakültelerinin bir çoğunun Lise mezuniyet not ortalamasına göre öğrenci aldıklarını gördük. Zira Almanya'da bizdeki gibi ÖSYM'nin yaptığı merkezi bir sınav sisteminin olmadığını gördük. Ülkemizdeki İlk, Orta ve Lise eğitim kurumları arasındaki eğitim kalitesindeki eşitliğin kaldırılması halinde bu sistemin ülkemizde de uygulanabileceği anlaşılmıştır. Bu sayede öğrencilerin lise son sınıftaki merkezi sınav stresinden de kurtulacağı düşünülmüştür.

Ayrıca Hukuk Fakültesi mezuniyeti akabinde Hakim, Savcı ve Avukatlar arasındaki mesleğe geçiş prosedürünün aynı olduğu görülmüştür. Yani iki devlet sınavı ve iki sınav arasında gerçekleşen stajın her üç meslek grubu için aynı olduğunu gördük. Bu sistemin ülkemizde de uygulanması halinde bilhassa avukatlık mesleğinin daha güvenilir hale geleceği, Avukatlık mesleği hakkında kamuoyunda oluşan bazı yanlış algılamaların da giderilebileceği düşünülmüştür.

2-) Hessen Eyaletinin Wiesbaden şehrinde bulunan Batı Hessen Eyalet Emniyet Müdürlüğünde polis akademisi öğretim görevlilerinden Prof. Gerhard Schmelz, Batı Hessen Eyalet Emniyet Müdürü Robert Schafer ve Kriminal Polis görevlileriyle toplatılar yaptık.

Prof. Gerhard Schmelz'nin "sorgu metodları taktikleri ile bu konuların hukuki boyutları" konusunda yaptığı sunumu dinledik. Fakat muhtemelen zaman darlığından olsa gerek sunum konusunun özüne pek giremedik. Daha ziyade Profesörün Türk hukuk tarihi ve Türk hukukunun geldiği noktayı değerlendirmesini dinledik. Bu sunumu içerisinde özellikle 2005 tarihli 5271 sayılı yeni CMK'ya ilişkin değerlendirmesi bana ilginç geldi. Zira sunumcu 5271 sayılı CMK'nın da Almanya'nın İmparatorluk zamanında 19. Y.Y 'da yapmış olduğu Ceza Usul Yasasının çok kötü bir tercümesi olduğunu söyledi. Esaslı bir yeniliği içermediğini, özellikle kolluğun elini kolunu bağlamak suretiyle kolluğun soruşturma yapmasını sınırlayıp zorlaştırdığını beyan etti. Bizce de savcının soruşturma aşamasında en büyük destekçisi olan kolluğun bu konuda iyi yetiştirilmesi ve daha sonra da kendine görev verildiğinde de güvenilmesi gerekir. Mevcut sistemimizde "savcı soruşturmanın kralı yapıldı" denilmekle beraber bunun soruşturmada savcılara fazladan iş yükü getirdiği gibi kollukça savcıya bilgi verilerek ve savcıdan izin alınarak yapılabilecek bir çok işlemde mahkemeden gereksiz ve soruşturmayı zorlatıcı ve uzatıcı kararlar alınması gerekmektedir. Örneğin işlenen bir suç dolayısıyla arama el koyma, telefon HTS kayıtlarının alınması, biyolojik örnek alma, genetik inceleme, bilgisayar inceleme ve kopyalaması gibi savcının tam yetkili olması

gereken işlemlerde mahkemeden karar alınması sistemimizin tüm soruşturma birimlerine karşı güvensizlik üzerine kurulduğunu göstermektedir. Bana göre, şuan soruşturma safhasında kolluğun yetkileri daraltılmış ancak savcıdan ziyade mahkemelere yetki ve görevler verilmiştir. Oysa soruşturmanın sahibi Cumhuriyet savcısı olması karşısında savcının nihai karar mercii olarak (ilgilinin itiraz hakkı korunarak) yetkilendirilmesi gerekir.

Polis kriminal görevlilerinin hazırladığı örnek dosyanın incelenmesi sırasında sorumuz üzerine, Almanya ülkesinde Cumhuriyet savcılarının ölü muayene ve otopsi işlemlerine katılmadığı tespit edilmiştir. Kriminalistik ve tıbbi uzmanlık gerektiren ölü muayene ve otopsi işlemlerinde Cumhuriyet savcılarının bulunmasının çok gerekli olduğunu düşünmüyorum.

Batı Hessen Eyalet Emniyet Müdürü muhtemelen bizim "gezi olayları"ndan etkilenmiş olacak ki eyaletlerindeki tomlumsal olaylara ne şekilde müdahale ettiklerine ilişkin sunum yaptı. Yaptığı sunumda yasadışı toplantı ve gösteri olaylarına çok nazik müdahale ettiklerine dair beyanları bana pek ikna edici gelmedi. Zira bu ülkede bulunduğumuz süreçte Alman polislerinin bu tip olaylara bilhassa terör tehlikesi taşıyor ise sert müdahale ettiğini öğrendik. Kaldıkları kendileri de kolluğa karşı cebir, şiddet ve tehdit uygulanması durumunda daha sert tedbirler aldıklarını söylemiştir. Bizim ülkemizde gerçekleşen ve polisin gaz bombası ve saire şekilde müdahale etmek zorunda kaldıkları olaylar göstericilerin cebir, şiddet kullandıkları eylemlerdir.

3-) Augsburg şehrinde bulunan Bavyera Eyalet Mahkemesinde yapılan bir istinaf mahkemesi duruşmasına katıldık. Burada birinci derece mahkemesinin kararına itiraz eden sanığın duruşmaya gelmemesi nedeniyle klasik bir istinaf duruşması inceleyemedik. Mahkemece sanık gelmediğinden kararın onanmasına oy birliğiyle karar verildi. Burada iki şey dikkatimi çekti. Birincisi mahkeme üyelerinin ikisinin meslekten olmayan gönüllü ancak ücretli yargıçlardan oluşmasıydı. Bu sistemin ülkemizde uygulanabileceğini düşünmüyorum. Meslekten hakim ve savcılarla adalet hizmetinin sürdürülmesi taraftarıyım. Zira ülkemizde yüzyıllardır bu sistem uygulanmakta. Fahri hakimlik sisteminin uygulamaya geçilmesi halinde en azından geçiş sürecinde davanın tarafları üzerinde güven sorunu oluşturacağı kanaatindeyim. Dikkatimi çeken ikinci husus ise, duruşmaya gelen ancak sanık gelmediğinden dinlenemeyen iki tanığa hemen mahkeme hakimince tanıklık ücreti olarak -hatırladığım kadarıyla 100 avro civarında- tahsil amacıyla bir pusula/sarf kararı belgesinin verildiği idi. Bu sistemde tanıkların harcadıkları emek ve zaman dolayısıyla mağdur edilmediklerini gördüm. Bu masraf da sanıktan tahsil ediliyormuş.

Ayrıca görüştüğümüz hakimin beyanına göre Alman ceza yargılamasında sanığa yönelik çapraz sorgu yönteminin düzenlenmediğini ve uygulanmadığını öğrendik. Yine bu hakimin asliye hakimi olarak yılda 60 civarında dava dosyasına baktığını öğrendik. Tahmin ediyorum ülkemizde 1. ve 2. bölgelerde görev yapan asliye hakimlerinin bunun 10 katı yani 600 civarında davaya bakıyordur. Adil bir yargılama için ülkemizdeki iş yükünde makul bir düzeye indirilmesi gerekir.

4-) Wiesbaden Genç Cezaevi gezimizde 18-21 yaş grubunun bu cezaevinde tutulduğunu gördük. Özellikle cezaevi müdürünün bir psikolog hanım olması bana genç tutuklu ve hükümlülerin ıslahı açısından faydalı geldi. Ülkemizin ekonomik durumunun uygun olması halinde değişik yaş grupları için ayrı cezaevi yapılmasının uygun olacağını düşünüyorum. Bu kapsamda sadece 18-21 yaş grubuna değil, bence 12-15 yaş grubunun da 15-18 yaş grubundan ayrı bir cezaevinde tutulmalarının daha yararlı sonuçlar doğuracağı kanaatindeyim.

Yukarıdaki şekilde yapmış olduğum tespitler bilgilerinize arz olunur. 22/11/2013

Mehmet BAYRAM -40881  
Erzurum Cumhuriyet Savcısı  
(TMK 10. Md. İle Görevli)